

2019 – DOSARELE PATRIMONIULUI (XXXVII):

Herbarul Baussner - democrația periculoasă? - legătura vie cu Europa medievală - educația este scumpă (?), să vezi cât costă ignoranța!

Dumnezeu a creat, ...
Deus creavit,
Linnaeus disposuit

Dosarele

patrimoniului (XXXVII)

formele • timocrația • democrația
degenerate • oligarhia • despotismul
ale statului: *Platon*

**Cel mai vechi
ierbar din
România
și
Europa
de est - la
Sibiu!**

**Herbarul
Baussner**

**Muzeul de Istorie
Naturală Sibiu**
12 mai 1895

Anul CARTH în ROMANIA
Romanian Villages
Explore a village and discover
centuries old architecture and
traditional ways of life!

921
plante
337
coli
coală din ierbar

1734

Viola maritima fl. albo, H.

**dacă (tu) crezi că educația este scumpă,
așteaptă să vezi cât te va costa ignoranța ta!**

Platon definea formele imperfecte (degenerate) ale statului – întâlnite deseori în istorie: **timocrația** (conducerea de către soldați), **oligarhia** (conducerea de către bogați), **democrația** (conducerea poporului) și **despotismul** (conducerea statului de un individ). Platon afirma – pe bună dreptate – că acapararea puterii de către un singur om (despotismul) este cea mai rea formă de corupere a puterii. Platon considera chiar și democrația periculoasă, motivând că încurajează prostia (numită ignoranța) – motivată de ignoranți – ca o gândire liberă ce se manifestă prin: alegerea conducătorilor după capricii (nu după merite), promovarea scopurilor personale, egalitatea - cu sensul de părăsire a oikēiopragei (principiului specializării), etc.

Peisajul satelor din vechea „Transilvanie” - „Terra ultra silvam” a fost marcat de colonizarea sașilor (între sec. X-XIV), aceștia aducând două tipuri de organizare a spațiului agricol: **sesia franconă** (în zonele profund împădurite) și **sesia flamandă** (cea mai răspândită), prin care ogorul se împărțea în trei câmpuri mari identice ca mărime, acestea divizându-se în suprafețe egale, ce se repartizau membrilor comunității; o parte a suprafeței era reținută pentru comunitate, în scopul asigurării unei legături între membrii comunității. Sașii au aplicat o regulă fixă în cultivarea pământului, cunoscută sub numele de „Dreifelderwirtschaft” ... pe fiecare din terenurile mari se făcea o singură semănătură (de toamnă sau primăvară), sau rămânea nelucrată (Brache), anual

schimbându-se tipul semănăturii, ciclul fiind de trei ani (trienal) – sursa: T. Năgler, **Așezarea sașilor în Transilvania**. Peisajul medieval real moștenit în Transilvania a fost descris de celebrul botanist britanic John Robert Akeroyd (în 2006): «Din mai până în iulie pajiștile se transformă într-un covor de flori sălbatice autohtone, un adevărat spectacol de culori, parfumuri și zumzete de insecte. (...).

Acesta este un peisaj pe care Europa l-a pierdut aproape în întregime, unde se găsește din abundență o mare diversitate de plante și animale, alături de agricultura tradițională. (...) Ca botanist, mă uimesc pajiștile cu flori sălbatice, dar ele sunt cu mult mai mult decât o perfectă delectare vizuală sau științifică. Ele sunt un element esențial al economiei rurale - o sursă de miere de calitate, un depozit genetic de specii de trifoi și alte plante furajere, și reprezintă o legătură vie cu Europa medievală, din punct de vedere istoric și ecologic. Întregul ecosistem fragil de sate, peisaj și biodiversitate trebuie conservat ca o entitate geografică, culturală și biologică. (...) O dezvoltare nechibzuită – în special schimbările din agricultură produse în urma aderării României la U.E. - ar putea foarte ușor să distrugă caracterul unic și atemporal al Satelor Săsești. Covorul floral multicolor și viețuitoarele care depind de el sunt în pericol; o singură aplicare greșită de îngrășăminte chimice poate duce la degradare și în cele din urmă la distrugere ...».

În urmă cu patru secole - înainte de John Akeroyd - botanistul elvețian **Gaspard Bauhin** (1560-1624) a clasificat peste 6000 de plante în lucrarea sa **“Pinax theatri botanici”**, multe din elementele sale fiind continuate de Carl Linné. Botanistul, medicul și zoologul suedez Carl Linné (1707-1778) este considerat părintele taxonomiei și a ecologiei moderne; el este autorul lucrării **„Systema naturae”** (apărută în 1735), clasificând omul în ordinul primatelor, acestea - la rândul lor - fiind împărțite în două specii: omul (numit **Homo Sapiens**) și antropomorfele (denumite **Homo Silvestris**). La rândul lor oamenii erau clasificați în 4 rase: **Homo europeus, Homo americanus, Homo asiaticus și Homo africanus**. În lumea științifică, este citat frecvent dictonul: **„Dumnezeu a creat, Linnaeus a organizat”** (din latina: **„Deus creavit, Linnaeus disposuit”**).

Am pus o întrebare d-nei Ghizela Vonica, expert botanist al Muzeului de Istorie Naturală Sibiu: - câți elevi știu că cel mai vechi ierbar din România este depozitat aici, în Sibiu? Am fost asigurat că micul colectiv existent publică periodic articole în diverse publicații, sprijinind și proiecte de popularizare a **“Herbarului Baussner”**, vedeta depozitului de ierbării din Muzeul sibian. Cert este că ierbarul, datat la 1734 - înainte ca marele Carl Linné să-și publice **„Systema naturae”** - este considerat o adevărată raritate, unic în Europa de est și printre primele din Europa, cele 921 de plante fiind lipite direct pe 337 de coli de papir. Am întrebat dacă există lucrări despre copilul de 15 ani, care a făcut acest ierbar unic? - Nu sunt, iar de pe internet am aflat - fiind surprins - că Johann Georg Fr. Baussner (n.1719, la Viena) era fiul preotului sas Simon Baussner (din Biertan), iar bunicul superintendentul bisericii evanghelice, Bartholomäus Baussner. Despre mama tânărului creator al ierbarului știm că ar fi fost fiica sibianului **Bartholomäus Fabritius**(!?). Istoria peregrinărilor ierbarului cu plante rare din Austria (zona Vienei, unde a copilărit tânărul J.G. Baussner) este plină de peripeții, ea nefiind ecranizată (încă), deși scenariul ar putea fi subiectul unui adevărat roman; timp de un secol, ierbarul a fost păstrat - în Sibiu - de mai multe familii, fiind cumpărat de Societatea Ardeleană pentru Științele Naturii (Siebenbürgischer Verein für Naturwissenschaften zu Hermannstadt), în 1850, cu suma de 30 florini. Din 1894, ierbarul a intrat

în proprietatea Muzeului de Istorie Naturală Sibiu, clădit în vechiul parc al teatrului sibian; clădirea muzeului - edificată în stilul renașterii italiene - conservă multe colecții, președintele Societății, Eduard Albert Bielz, afirmând - la inaugurarea festivă - că această „casă de cercetare” e și un „prim pas în diseminarea rezultatelor în rândul profanilor și nu numai”. „**Comoara**” - de colecții muzeale - amintește de vremurile în care se cultiva dragostea pentru natură, cele peste un milion de piese despre natura Transilvaniei fiind mărturia pasiunii celor care au activat voluntar pentru constituirea patrimoniului muzeal, dar și pentru educația tinerelor generații, în spiritul cunoașterii și conservării naturii.

Primul care a numit „telurul” (pământul) „**aurum problematicum**”, a fost **F.J. Müller von Reichenstein**. Din istoria culturii pământului, știm că - de milenii - agricultura a fost „coloana vertebrală” a economiei rurale, practicile intensive putând distruge această unică „**grădină a Maicii Domnului**”. Din vechea grădină de vară a lui Brukenthal (Avrig) au rămas doar amintirile, iar sibienii nu au preluat modelul parcului „**Plantelor și Florilor**” din Hamburg („**Planten un Blomen Park**”), parcul german fiind inaugurat în 1935; în Hamburg în locul vechiului parc din interiorul zidurilor fortificate, s-au oferit 47 de hectare de fântâni, peluze și flori, inclusiv o **grădină farmacist** unde toți vizitatorii pot descoperi puterile vindecătoare ale plantelor.

Prof. Constantin Drăgulescu a publicat volume de botanică populară din toate „țările” județului! În lipsa grădinilor școlare rurale, elevii nu ar trebui să descopere distribuția speciilor vegetale în județul Sibiu, pentru a contura identitatea localităților?

În ultimii ani, conf. univ. dr. Mihaela Antofie a demarat elaborarea lucrării „**lista roșie a varietăților plantelor de cultură din România**”, pericolul disparițiilor multor specii fiind cât se poate de real. Este previzibil, că în curând vom afla că multe specii sunt cotate cu „**critic**”, „**amenințat**” sau „**vulnerabil**”, făcându-ne să ne reproșăm necunoașterea cugetării: „dacă (tu) crezi că educația este scumpă, așteaptă să vezi cât te va costa ignoranța ta!”.

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/dosarele-patrimoniului-xxxvii-herbarul-baussner-democratia-periculoasa-legatura-vie-cu-europa-medievala-educatia-este-scumpa-sa-vezi-cat-costa-ignoranta-147369.html>

În: Tribuna, 03 octombrie 2019